Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18712

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçe?i (ÇBÖYÖ), çocuklar?n sa?l?kl? beslenme davran??lar?n? sürdürme ve zorlu durumlarda dahi sa?l?kl? seçimler yapma konusundaki alg?lanan yeterliliklerini ölçmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? bir ölçektir. Orijinal ölçe?in 2010 y?l?nda Meryem Öztürk taraf?ndan haz?rlanan doktora tezi kapsam?nda Türkiye örneklemine adaptasyonu gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, özellikle çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n?n **Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli** çerçevesinde incelenmesine katk?da bulunmak üzere geli?tirilmi?tir. Toplamda 15 maddeden olu?an ÇBÖYÖ, tek faktörlü bir yap?ya sahiptir ve 3'lü **Likert** tipi derecelendirme ile yan?tlanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çocuk beslenmesi, **öz-yeterlilik**, beslenme al??kanl?klar?, sa?l?kl? davran??, ölçek uyarlama, psikometri, tek faktörlü yap?.

Yazarlar

Meryem Öztürk

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, çocuklar?n sa?l?kl? beslenme davran??lar?n? uygulama becerilerine dair sahip olduklar? inanç düzeylerini belirlemektir. Ölçek, çocuklar?n yüksek tuz, ?eker ve ya? içeren g?dalardan kaç?nma, meyve ve sebze tüketimini tercih etme gibi spesifik beslenme hedeflerine ula?ma konusundaki **öz-yeterlilik** alg?lar?n? nicel olarak de?erlendirmeyi hedefler. Elde edilen veriler, çocukluk ça?? obezitesinin önlenmesi ve sa?l?kl? ya?am tarz? e?itim programlar?n?n etkinli?inin de?erlendirilmesinde kritik rol oynamaktad?r.

Yap?

Ölçe?in ölçtü?ü psikolojik yap?, **Beslenme Öz-yeterlili?i**dir. Öz-yeterlilik kavram?, bireyin belirli bir davran??? ba?ar?yla gerçekle?tirebilece?ine dair inanc?n? ifade eder ve sosyal bili?sel teorinin (Bandura) merkezi bir bile?enidir. Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçe?i, bu inanc?n spesifik olarak g?da seçimi ba?lam?ndaki yans?mas?n? ele al?r. Bu yap?, çocuklar?n beslenme ortamlar?ndaki (ev, okul, h?zl? servis restoranlar?) zorluklara ra?men sa?l?kl? tercihler yapma kapasitelerine odaklan?r.

Geçerlik

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçe?i'nin Türkçeye **uyarlama** çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal

ARABPSYCHOLOGY.COM

geçerli?ine dair do?rudan istatistiksel sonuçlar (örne?in do?rulay?c? faktör analizi veya kriter geçerli?i) kaynak içerikte aç?kça belirtilmemi?tir. Ancak, uyarlama sürecinin bir parças? olarak gerçekle?tirilen uzman görü?leri, ölçe?in içeri?inin ve maddelerinin kültürel ve dilsel aç?dan uygunlu?unu ve ölçülmek istenen yap?y? temsil etme yetene?ini (içerik geçerli?i) desteklemi?tir. Uzman görü?lerine dayal? kapsam geçerlilik indeksi (KG?) de?erinin 0.90 olarak bulunmas?, maddelerin ilgili uzmanlar taraf?ndan yap?ya uygun bulundu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, kabul edilebilir düzeyde iç tutarl?l?k ve zamana ba?l? kararl?l?k sergilemi?tir. Ön uygulamada iç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s? (**Cronbach Alfa**) 0.79 olarak bulunmu?tur. Nihai güvenirlik çal??mas?nda ise bu de?er 0.70 olarak tespit edilmi?tir. Bu de?erler, ölçe?in maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

?ç Tutarl?l?k (Cronbach Alfa): Ön uygulamada 0.79; Nihai uygulamada 0.70.

Madde-Toplam Puan Korelasyonlar?: Madde-toplam puan korelasyonlar? (r) 0.31 ile 0.54 aras?nda de?er alm??t?r, bu da maddelerin ölçe?in genel puan?na anlaml? katk?da bulundu?unu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in zamana ba?l? kararl?l??? (r) 0.68 olarak bulunmu?tur. Bu sonuç, ölçek puanlar?n?n k?sa bir süre zarf?nda tutarl?l???n? korudu?unu i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçe?i, gerçekle?tirilen psikometrik çal??malar sonucunda **tek faktörlü** bir yap? sergilemektedir. Ölçek, ölçtü?ü beslenme öz-yeterlili?i yap?s?n? tek bir temel boyut alt?nda toplamaktad?r. Bu tek boyutlu yap?, ölçe?in 15 maddesinin tamam?n?n çocuklar?n sa?l?kl? beslenme davran??lar?na yönelik genel yeterlilik inanc?n? ölçtü?ü anlam?na gelmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: **Uyarlama** (Adaptasyon)

Format: 15 maddeden olu?an, kendi kendine raporlama ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Çocuklar.

Ya? Grubu: Belirtilmemi?, ancak beslenme al??kanl?klar?n? inceleyen doktora tezi kapsam?nda

ARABPSYCHOLOGY.COM

ilkokul veya ortaokul ça?? çocuklar? hedeflenmi?tir.

Popülasyon Detaylar?: Meryem Öztürk'ün 2010 tarihli doktora tezi örneklemi.

Test Metodolojisi: 3'lü **Likert** tipi derecelendirme kullan?lm??t?r. (1=Emin de?ilim - 3=Çok eminim).

Anahtar Kelimeler

Beslenme e?itimi, sa?l?kl? g?da seçimi, **öz-yeterlilik**, psikometrik özellikler, adaptasyon, kronik hastal?k önleme, çocuk sa?l???.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurulu? E-posta Adresleri: meryempub@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2010 y?l?nda tamamlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Meryem Öztürk ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

?lgili doktora tezine Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilmektedir: tez.yok.gov.tr.

Ölçe?in orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

cocuk-beslenme-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Öztürk, M. (2010). *Çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n?n* ***Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeline*** *göre incelenmesi* (Doktora tezi). ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Örnek Maddeler:

Yemekleri tuz (ilave tuz) eklemeden yiyebilece?inden ne kadar eminsin?
?ekerlemeler yerine taze meyve yiyebilece?inden ne kadar eminsin?
Tavu?un derisini ç?kar?p (derisini yemeden) yiyebilece?inden ne kadar eminsin?
H?zl? servis yap?lan haz?r yemek restoran?na gitti?inde hamburger ve patates k?zartmas? yerine salata yiyebilece?inden ne kadar eminsin ?

ARABPSYCHOLOGY.COM